

DÉLI ÚJSÁG

POLITIKAI NAPILAP

Budapest, 1909.

II. évf. SZOMBAT 45. szám.

Február 27.

Szerkesztőség: VI., Aradi-utca 8. szám.
TELEFONSZAM 108-52.
Egyes szám ára helyben 2 fillér.

Felelős szerkesztő:
DR. VÉCSEY MARCEL

Kiadóhivatal: VI., Aradi-utca 8. szám.
TELEFONSZAM 108-52.
Hirdetések millim. számítással díjszabás szerint.

A koalíciós kormány bukása. Letartóztattak egy fővárosi nagykereskedőt.

Előfizetési ár házhoz hordva:
egész évre . . . 12 korona
fél évre 6 „
negyed évre . . . 3 „
egy óra 1 „

Az előfizetési díj — postautalványon is — a kiadóhivatalnak, VI., Aradi-utca 8. sz. a. küldhető be.

Zu Befehl, Majestät!

— február 27.

A lipótenes vitéz császári kihallgatásának részleteiről tegnap eljött megjegyzésekből megtudhattuk a többek közt azt is, hogy az uralgó kifejezett nézete szerint a mindenkori magyar kormánypárt politikai álláspontja csakis az lehet, mint amelyet ő, a császár elfoglal.

Világosan szólva, ez nem egyéb, mint: a császári abszolutizmus nyílt proklamálása.

A nép egyértelmű meggyőződéséből fakadó kívánságok tehát figyelembe nem vehető, értéktelen semmiségek.

A magyar nemzet tulajdoni többsége nem óhajtja fentartani a gonosz osztrák szomszédal a bankközösséget; a császár pedig erre azt feleli, tessék meggyezni az osztrák kormánnyal.

Majd bolondok lesznek az osztrák zsebrákok, hogy mindaddig kihúzzák a mi zsebtükből mind a két kezüket, amíg csak egyetlen fillért is benn találunk.

Minden becsületes magyar ember azért fohászodik, hogy mihelyt a koalíciós kormány által kötött vámszerződéseink lejártak, állapítsuk meg teljes gazdasági függetlenségünk talapzatait; előre megjósolom, hogy a dinasztia annak idején ugyancsak azzal fog előállani, hogy a monarchia egysége és a külpolitikai helyzet miatt nem lehet megkockáztatni a szegény magyar államtól pénzügyi megrázkódtatását.

Nem ettek talán szappant a pénzünkön hízalt osztrák kereskedők és iparosok, hogy másfél milliárdos áru-kivitelüket a markukból kicsikartatni engedjék!

Miben áll tehát akkor a kiegyezési törvényben részünkre biztosított paritás?

A hadsereg és a hadüzenet joga; ezek abszolút felségjogok.

A külpolitikai kérdések és az idegen államokbani képviseletünk: ezek tisztára az osztrákoknak fentartott hatáskörök.

A monarchia közös ügyének végrehajtó szervei, a közös miniszteriumok: ezek egytől-egyig Wienben székelnek és onnan igazgatják őket.

Az udvartartás költségei, amelyekhez mi egyenlő mértékben járunk, csaknem teljességükben Ausztriában költetnek el és egészükben az osztrák gazdasági véredényekbe szívárognak vissza.

Mi volna még hátra?
A bank, csakis a bank kérdése.
És hogyan állunk ezzel?

Eddig mindig azzal áltattak bennünket és a kvóta galád két százalékos emelését is azzal szépítette a mi koalíciós kormányunk, hogy a közös bank szabadalmának meghosszabbítása kérdésében szabad kezét biztosított a nemzetnek.

És íme, Kossuth Lipót szerint a császár nem ellenzi ugyan a „kartelszerű“ bankkal tüzött becsapást, hanem most már a „nehézségek“ az osztrák kormánnyal merültek fel.

Mi köze volna — kérdem szeretettel a lipótrend bugyogójával földszített koalíciós uraktól — az 1867. XII. törvény-cikk szerint az osztrák kormánnyal a bankszabadalom engedélyezéséhez vagy megtagadásához?

A hivatkozott törvény szerint, ugyebár, éppenséggel semmi.

Bármilyen kormány váltsa föl tehát ezt a mostani koalíciós társaságot; következzenek utána akár parlamenti, akár alkotmányellenes kormányzat, ami legeslegfőbb feladatunk és törekvésünk arra legyen irányítva, hogy mielőbb szabatosan és kétséget nem tűrő módon állapítsuk meg az állami alkotmányos két tényezőt, a koronát és a nemzetet egyaránt megillető szuverén jogoknak terjedelmét, mértékét és határait.

Minden bajunk kutterforrása, hogy valamelyik tényező, a másik rovására, hatalmi túltengésben leledzik.

— február 27.

* Interpellációk. A képviselőház interpellációs könyvébe pénteken nyolc interpellációt jegyeztek be szombatra. Hét a miniszterelnökhöz szól, még pedig: Popovics Dusan hat ügyben, — legnagyobb részt a horvát felségárulók pörére vonatkozólag — interpellálta a miniszterelnököt, Surmin György pedig

szintén a Nasztics-pör dolgában fordul hozzá interpellációjával. A nyolcadik interpellációban Surmin György a horvátországi állategészségügyi intézkedésekre vonatkozólag kér felvilágosítást a kereskedelmi és földművelésügyi miniszterektől. Kmetz Károly Arcübasev regénye, a Szanin ügyében, amelynek most jelent meg magyar fordítása, jegyzett be interpellációt, amelyet a jövő hét szerdáján fog előterjeszteni „a válás- és erkölcsnyalazó“ regény tárgyában.

A politikai helyzet.

A kormány bukása. — A függetlenségi párt bánata. — Nem lesz bankengedmeny. — Justh Gyula obstrukciójával fenyeget. — Reménykedések.

— Saját tudósítónktól. —

— február 27.

Kossuth Ferencnek a függetlenségi párt tegnapi vacsoráján mondott beszéde siralmas hatással van hűveire. A vacsora hangulatában nem érezték ki a vezér szavainak rideg igazságait, de ma már általában a kormány küszöbön áll bukásával foglalkoztak. Senkinek abban nincs kétsége, hogy a kartelbank nem csinálható meg, mert minden terv megörök az osztrák miniszterek ellenállásán. Tegnap pedig Kossuth félreérthetetlenül kijelentette, hogy azután csak a kormány lemondása következhetik.

Ma már nyíltan beszéltek a bankformuláról is, melyet hetekkel ezelőtt ismertettünk s melynek az a magva, hogy az Osztrák-Magyar Bank fennmarad s két külön bankot állít a monarchia két államában, de ezeknek részvényeit tárcájában őrzi. Az önállóságnak csak a leghalványabb külső formáját kívánja a függetlenségi párt s az osztrákok ezek koncepciójára sem hajlandók. Itt aztán emlékeztetünk Kossuthnak tegnapi nyilatkozatára, hogy a függetlenségi törekvéseknek még idomulniuk kell a helyzethez. Tehát — mondták — még ezen a terven is mérsékelni akarnak!

A helyzet képe most az, hogy a két kormány lefolytatja a banktárgyalásokat. Ha nem egyeznek meg — amiben kétség sincs — Kossuth Ferenc fölveti a kérdést hűvei előtt, hogy mit választanak: elveik felfüggesztését még 1917-ig, vagy az ellenzékbe vonulást? De akár így, akár úgy, bekövetkezik a szétválás. Legelőbb az első esetben még a

katonai javaslatokat is megszavaztatja Bécs s aztán küldi el a megunt kormányt. Követlenül magyar hadsereget s önálló bankot azután, ha megadta a létszámemelést s ki akart egyezkedni a kartelbankban!

A hangulat így érthető módon csünged. Ezen még Justh Gyula biztatásai sem változtathatnak, aki ma a folyosón erősen izgatott a függetlenségi képviselők közt.

— A mi felfogásunkon — mondta — most már semmi sem változtathat. Megindultunk és haladunk feltartóztatlanul előre. Aki nem akar velünk haladni, az álljon ki a sorból, de akkor le kell tenni mandátumát, mert akit függetlenségi programmal választottak meg, az nem hosszabbítja meg a közös bank privilégiumát. De fel sem léphet függetlenségi programmal.

Azután odanyilatkozott, hogy ha az önálló bank többségben levő tábort meg bírnák apasztani, akkor a bankszabadalom meghosszabbítását obstrukciójával kell megakadályozni.

A bankbizottság eszálhat csak valamelyes zavart, bár ennek tagjai ma nagyon meg vannak elégedve a történetekkel. Batthyány Tivadar gróf azt hangoztatja a folyosón, hogy Kossuth kijelentései a bizottság dolgát illetőleg semmi változást nem idéztek elő. A bizottság kedden délután összeül és tárgyalni fogja Holló Lajos előadói tervezetét. Ezt megelőzőleg a bizottság függetlenségi tagjai értekeznek, hogy miképpen mutakozhatnak a bizottság egyszerre karnak is, labancnak is, mert válságot előidézni nem akarnak. Dehát keddig sok viz elfolyik a Dunán s addig a körülményekhez és a kormányképességhez való alkalmazkodás is meginoghat, amde katasztrófára vezető macacskodást nem tesz föl a kormány a bizottság egyik tagjában sem. A néppárt részéről is nyilatkozni fognak a bizottság értekezletén és pedig úgy, hogy a párt semmi esetre sem állja útját a bankönállóságnak, de ha a függetlenségi párt, amely a bankszétválasztást erőlteti, itt vereséget talál szenvedni, akkor aztán legyen kész arra is, hogy a vereség következményeit levojjá.

A függetlenségi pártkörben ma este konstataálták, hogy Justh Gyula audienciája után korai volt az öröm, de Kossuth kihallgatása odafuttatta a bank dolgát, hogy hosszú tárgyalás után a kartelbank valamely formáját mégis megkaphatják.

A háborus veszedelem.

Enyhül a harci lélelem. — A nagyhatalmak közbelépése. — Gazdasági kárpótlás Szerbiának. — Pénz áll a szerb hához. — Mi isszuk meg a béke levét. — Fizetünk milliókat.

— február 27.

Derék külügyminiszterünk, Aehrenthal báró, a kedves Lexa mester annexió kalandja jó pár milliócskánkba fog kerülni.

A derék szerbek tehát nem ordítottak egészen eredménytelenül. Az európai nagyhatalmak pedig jókat nevetnek a markukba a monarkia balekságán. Minden diplomata lumpolásának, úgy látszik, mi fizetjük meg a cechét.

Párisi táviratunk azt adja hírül, hogy a Havas-ügynökség jelentése szerint az összes hatalmak Oroszországgal együtt elvben csatlakoztak a Belgrádban teendő demarche tervéhez, amelynek célja volna Szerbiát rábírní, hogy területi követeléseitől eltekintsen. Az idézett forrás még hozzáteszi, hogy a javaslat lényege és megvalósításának módjai még tárgyalások anyagát alkotják. Ha ez a hír csakugyan valóra válik, akkor a szerb konfliktus békés megoldása igen lényeges támasztékot nyert és kétségtelen, hogy Oroszországot erre a lépésre Franciaország magatartása készítette, amely egyáltalában nem volt hajlandó szövetségeseinek békebontó törekvéseit támogatni.

A diplomáciai intervenció programjával a francia kormány a következőket ajánlotta:

1. Szólítsák föl a hatalmak Szerbiát, hogy mondjon le a területális követelésekről.
2. A hatalmak ígérik Szerbiának, hogy támogatni fogják Ausztria-Magyarországnál gazdasági igényeit.
3. Sürgősen felszólítandó a szerb kormány, hogy ne folytassa a fegyverkezést.

4. Ha Szerbia e javaslatokat elfogadja, a hatalmak felajánlják támogatásukat a további tárgyalásokra.

5. Ha Szerbia lemond a területi követelésekről és a fegyverkezés folytatásáról, akkor a hatalmak készségesen biztosítják, hogy iparkodni fognak az osztrák-magyar monarchiától megfelelő gazdasági kárpótlásokat szerezni számára.

A német kormány a francia kabinettel e pontokra nézve teljesen egyetért és valószínű, hogy a többi hatalom is hozzá fog járulni a intervenció programjához.

A kormány kongrua javaslatai.

Papok Eldorádója a nép pénzén.

— Saját tudósítónktól. —

— február 27.

A vallás- és közoktatásügyi minisztériumban rendkívül serényen dolgoznak a kongrua mielőbbi nyelbeütésén. Kongrua alatt az alsó papság fizetésének állami kiegészítését kell érteni.

Régi törvényeink értelmében a papság kötelessége volna az alsó papság fizetés rendezése. Amde a bíbor csuhás főpapok attól mindig huzódzkodtak, s huzódoznak ma is.

A régi szabadelvű kormányok alatt szóba sem merték volna hozni azt, amit ma vakmerő módon megvalósítanak.

Apponyi ur törvényjavaslatot készít, amelyben az alsó papság fizetését rendezzi, de minő módon?

Apponyi javaslata szerint 3 millió 200 ezer korona kell évenként a katolikus papok fizetésének kiegészítésére. 1.3 milliót fődöz az állam, 700 ezer koronát a nagyobb egyházi javadalmak és 1 millió 200 ezer koronát a tanulmányi és vallási alap. Ezt az utóbbi összeget azou-

ban csak látszat szerint fizeti az egyház. Mivel előrelátható, ez az 1.2 millió korona katolikus iskolai céloktól vonatván el, államsegély utján újból megterül majd. Szóval az alsó papság fizetésére a dussgazdag katolikus egyház csak 700.000 koronát ad évenként, 2 millió 500 ezret a nép. Annak a bizonyítására, hogy a katolikus főpapságnak milyen óriási vagyona van, részletesen leközöljük az egyes püspökségek vagyonában levő nagy földterületeket:

	Hold föld
A nagyváradi püspöknek	187.393
A nagyváradi káptalannak	130.000
Az esztergomi érseknek	95.983
Az esztergomi káptalannak	70.910
A kalocsai érseknek	87.433
A veszprémi püspöknek	65.618
A veszprémi káptalannak	54.633
Az egri érseknek	42.397
Az egri káptalannak	105.316
A nagyváradi g.-k. püspöknek	139.657

Ezek a püspökök ugyancsak eltarthatnák a papjaikat és szegény, gyalázat, hogy ilyen nagybirtokú emberek még csak merészkednek is a nép adóterheiből fizetendő segítséget kérni papjaik számára.

A katolikus egyház gazdagságáról fogalmat nyújthat az, hogy a római katolikus jellegű birtokok kitesznek 1.696.769 holdat, a vallás- és tanulmányi alapé 290.644 holdat. A vallás- és tanulmányi alapnak ezenfölül van 58 millió korona értékű ingó vagyona.

A katolikus egyház ingó és ingatlan vagyonának értéke 3 és fél milliárd korona. Magyarországon a termőföldnek 4.9%-a egyházi birtok (a vallásalap beszámítása nélkül), Oroszországban 2.6%, Poroszországban pedig 2.32%; s a magyar katolikus egyház 3500 millió korona vagyonával szemben az osztrák egyház vagyona 813 millió koronára becsülhető.

Ehez papot alig látni ebben az országban. De ehez munkás ember, aszszony és gyerekek van vagy 16 millió, s ezekről akariák kipréselni azt az évi 2 és fél millió koronát papocskák hizlalására.

Kifosztott öreg ember.

Ellopták egész vagyonát.

A tolvajok a törvényszék előtt.

— Saját tudósítónktól. —

Szeged, február 26.

Furiangos módon fosztott ki a múlt év őszén Dári István mórtelepi lakost két asszony, Kapitány Józsefné és Szakácsi Irén.

A két nő Dárinál bérelt lakást. Így megtudták, hogy az öreg embernek 1400 korona megtakarított pénze van, amely egy takarékpénztári könyvön van elhelyezve. Az öreg a könyvet komótia fiókjában tartotta elzárva. Elhatározták, hogy kifosztják Dári Istvánt. Miután Kapitány Józsefné bejáratos volt Dárihoz, el is lopta a könyvet, melyet átadott Szakácsi Irén fiúverének. Gézának, aki elment a bankba s kétszerre 800 koronát szedett ki a takarékból.

A pénzen megosztozkodtak. A könyvecskét aztán, mint akik jól végeztek dolgukat, alkalmas pillanatban visszavették a ládába.

Az öreg Dári István valamelyik nap a lopás után ismét pénzecskét vitt volna be a takarékbá, ahol megtudta, hogy keservesen összerakott vagyonkájának befityöltek.

Nosza szaladt a rendőrségre, mely nyomozott. A tolvajnépségnak gondja volt arra, hogy a gyanút elterelje magáról. Így kerültek eleinte gyanuba Dári István rokonai közül a menyé és a veje. A lopás azonban kipattant s a büzös nök rendőrkézre kerültek.

A vétkes nök ma állottak a törvényszék előtt. Kapitányné és Szakácsi Gé-

za beismerő vallomásokot tettek. Szakácsi Irén azonban mindent tagadott.

A bíróság este fél 8 órakor hozta meg ítéletét, mely szerint Kapitány Józsefnét egy évi börtönre, Szakácsi Gézáét öt havi börtönre, Szakácsi Irént pedig két havi fogházra ítélték. Az elítéltek fellebbeztek.

A képviselőház ülése

— Február 27-én. —

A képviselőház folyosóján szürke unalom terjeng. A miniszterek közül egyedül Günther Antal van itt, aki az egyik sarokban meghuzódva, egészen hétköznapi dolgokról diskurál. Feltizenegyre jár az idő és még mindig nincsenek husznál többen a honatyák, úgy hogy háromnegyedigényez előtt gondolni sem lehet az ülés megnyitására. A mai ülésen Rakovszky István fog elnökölni, mivel Justh Gyula otthon készül az obstrukcióra.

Folytatni fogják a házadó-javaslat részletes tárgyalását. A 17. szakaszhoz ajánlott módosítások felett fognak dönteni. A Ház elfogadja Wekerle azon módosítását, hogy Budapest egész területén nem 17, hanem 16 százalék lesz a házbéradó. Ugyancsak elfogadja a Ház a miniszterelnök javaslatára, hogy azokban a községekben, melyeknek lakossága legalább 15.000 lélekből áll, a házbéradó nem 15, hanem 14 százalék lesz.

A bankügyben erősen exponált Sümegei Vilmosnak is tett egy kis szíveséget a miniszterelnök, amennyiben elfogadja azon módosítását, mely szerint a 3000 lakoson aluli fürdőknél az igen méltányos 9 százalék lesz a házbéradó alapja. A szakasz több pontját változatlanul elfogadják.

A mai vita során felszólalnak még Polónyi Géza, Bródy Ernő, Bozóky Árpád, Mezőfi Vilmos és négy koalíciós képviselő. Az ülés végén az interpellációk egész áradata következik, lévén eddig nem kevesebb, mint tizenegy interpelláció bejegezve. Ezek között érdeklődésre tarthat igényt Bozóky Árpád interpellációja, aki a szerb kereskedelmi szerződés dolgában intéz kérdést a kormányhoz.

Az ülés folyik.

NAPIHIREK.

334 000 koronás csalás.

— Letartóztattak egy nagykereskedőt. —

— Saját tudósítónktól. —

— február 27.

A budapesti rendőrség ma éjszaka letartóztatta Herczeg Ármin kereskedőt, a Herczeg és Horváth Rákóczi-uti divatkereskedő-cég beltagját. Megirtuk már a minap, hogy a Herczeg és Horváth-cég ellen tömérdek följelentés érkezett a főkapitányságra. Hitelezési csalás címén indult meg ellenük a vizsgálat, amikor a cég a csődeljárás megindítását kérte. A rendőrségi vizsgálat megállapította, hogy Herczeg Árminnak összesen 334.000 koronás passzívája van. Ezzel szemben az aktiva mindössze 20.000 korona. Százkilencven magáncég tett följelentést Herczegék ellen, akiknek nevében a Hitelezői Védegyelet kérte a bünyügyi vizsgálat megindítását. Ezeknek a megkárosított embereknek 316.000 koronával tartozott Herczeg Ármin. Bankokban pedig 33.000 korona volt a tartozása. A vizsgálat megállapította, hogy Herczeg Ármin a Király-utcában levő Gozsduudvarban fiókraktárt rendezett be, ahol potom áron vesztegette az árukat. A szélhámos kereskedőt a rendőrség tegnap este letartóztatta. Herczeg Ármin beismerte a visszaéléseket.

— Hirlapban megtámadott zeneműkereskedők. Az Operaház dramai éne-

kesnőjének, Krammer Teréznek ismeretes afférből kifolyólag Somogyi Gyula hirlapíró éles támadást indított Bárd Ferenc és testvére Kossuth Lajos-utcai zeneműkereskedők és színházjegyelárusítók ellen. A hirlapíró azal valóda meg Bárdékat, hogy mindenféle piszkos üzleteket és közbenjárásokat vállalnak és a művésznők körül állandó intrikákat szönek. Bárdék erre rágalmozás miatt sajtóperit indítottak a „Magyarország” ellen. A pört ma tárgyalja Tholdt elnöklote alatt a sajtóbíróság. Védő dr. Zboray Miklós ügyvéd, orsz. képviselő.

— **Összeütközött vonatok.** Vágújhelyről jelentik: Az éjeli a bogoszlói állomáson két tehervonat összeütközött. Az egyik vonat épen az állomás kitérő-vágányáról haladt ki, midőn egy másik tehervonat, Zsolna felől jövet, derékon átmetszette. Négy kocsi teljesen összezuzódott s egy mozdony erősen megsérült. Emberéletben nem esett kár.

— **Tüzeset.** Kurz és Schusztiek cégnek az Izabella-utca 65. szám alatti ládagyárában ma hajnali három órakor tűz támadt, amelyet a helyszínén megjelent 6. kerületi és központi tűzörség csakhamar eloltott.

— **Zsebtolvajlás.** Ránk Ernő orvosenövendéknek a villamos kocsin a Károly-köruton egy zsebtolvaj aranyóráját és a rajta függő láncot ellopta. A tettest nem sikerült kézrekeríteni.

— **A szállító kára.** Sachs F. Gábor fővárosi szállító tehercocsijáról ma egy nagy láda staniol eltűnt. A tettes ismeretlen.

— **Kirakatfosztogatók.** Grosz Hermann Podmaniczky-utca 71. szám alatti lakó cipésznek kirakatából ismeretlen tettesek 150 korona értékű cipőárut vittek el. A rendőrség nyomozza a tetteseket. Ugyancsak ismeretlen betörők Kiss Vilmos Váci-ut 45. szám alatti üzletéből 80 korona értékű árut loptak el.

— **Rejtélyes dráma a képtárban.** Londonból írják, hogy a nemzeti arcképcsarnokban rejtelmes tragédia történt tegnap. A képtár egyik termében egy német vagy osztrák ur rálőtt a vele levő hölgyre, azután agyonlőtte magát. A nő sebe is halálos. A ferfit a halottasházba vitték, a nőt a kórházba s kutatják, hogy kik lehetnek. Azt a tetmet, amelyben a tragikus eset történt, elzárták a közönség elől.

— **Feltűnést keltő Budapest** az országosan ismert Zélinger-féle készpénzrendszerű I-ső rangu uri szabó-termék zseniális működése. Smocing-öltöny mérték szerint 35 forint, tekeve vagy utcai öltöny 30 forint, télikabát 35 frt, prima munka, tiszta gyapjuszövetekből IV., belváros, Magyar-utca 3. sz. I. em., Kossuth Lajos-utca mellett.

SZÍNHÁZ, MŰVÉSZET.

* **Morál.** Németországban, — Oh, Land der Tugend und der guten Sitte, — importálták a Vigszínház mai ujdonságát, a „Morál”-t, Thoma Lajos vidám szatiráját. Epen ókor. Egy idő óta nagyon is sűrűn emlegetik nálunk ezt a szépen hangzó kifejezést, még pedig gyanus összeköttetésben reakciós törekvésekkel, hol valamely folyóirat, hol valamely szindarab, hol valamely regény elkobzásának célzatával. A Berangerek és a Heintzék kezdenek nálunk is házalni a fügefelevelükkel és egy-egy nyomtatvány esetleges tulzási kapóra jönnek az erkölcsvédőknek. Epen azért a „Morál” szörnyen aktuális nálunk is és a mi felvilágosodott szellemi közönségünk lelkesedve fog mvelatni azon, hogyan kell erénycsöszöknök és rendőrtiszteknek a morál nevében összefogniok, hogy kinyerjék egy felvilági hölgyecske bocsánatát. A Vigszínház művészei derekasan növelték játékkukkal a darab vidámságát. Kornai Berta jókedvűen adja a hölgyecskét. Harashty Hermin nemes egyszerűséggel

Előre haladott idény miatt kályha-talczákban, székannakban, korcsolyákban mélyen leszállított árak!

Biró Albert
 Árjogyzó nyron. vaskereskedése Telefon 96-52.
 Budapest, VI., Andrassy-ut 57. szám.

Ikerjegyű acélárakban valamint az összes konyhafelszerelésekben legolcsóbb beszerzési forrás!

képviseli a tisztességes elemet, az okos, felvilágosodott családnyák típusát. Kiss Irén egy szókimondó matronát személyesít művészién. A férfiszerepek jóformán kivétel nélkül kómiikusok és a színészek mind kiaknazzák a kacagtatásra kínálkozó alkalmakat. Vendrey Ferenc vezet a bajbakerülő főerénycsész szerepében, Tanay Frigyes, Fenyvesi Emil, Tihanyi Miklós, Szerémy Zoltán, Tapolczay Dezső, Balassa Jenő, Sarkadi Aladár ezuttal is becsületére válnak a Vigszínház híres együttesének, Szilágyi Vilmos rendezése mintaszéri.

NYILT-TÉR

E rovatban közöltökör nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Szt. Lukácsfürdő-gyógyfürdő

Téli és nyári kura.
Kristály forrás ásványvíz.
Étvágyat javít.
Gyomorrontást megakadályoz.

TÖRVÉNYSZÉK:

A hűtlen feleség.

← Saját tudósítónktól. →

Wien, február 27.

Az itteni büntető írásbíróóság előtt tegnap pikáns becsületsértési panaszt tárgyaltak.

A panaszos fél, egy Lankes Frigyes nevű kereskedő, tettleges bántalmazásból eredő becsületsértés miatt vádolta meg dr. Rainer Artur előkelő és vagyonos bécsi tanárt.

A feljelentés szerint a tanár neje ez év január hó 29-én panaszos kíséretében a nyugati pályaudvaron várta a vonat elindulását, melylyel Angliába készült utazni.

Ekkor a pályaudvarra érkezett az asszony férje is, aki heves szemrehányásokkal illette nejét elutazása miatt.

Amikor pedig az asszony társaságában levő Lankes beleavatkozott a házasság vitájába és a nő védelmére kelt, a magából kikelt férj többszörösen tettleg bántalmazta a panaszost.

A tárgyaláson a vádlott dr. Rainer előadta, hogy Lankes még két évvel ezelőtt bizalmas barátja volt neki és csaknem naponta bejáratos volt házában.

Két évvel ezelőtt rájött arra, hogy barátja visszaélt a bizalmával, mert házasság létrehozására szerelmi viszonyt folytatott az ő, a vádlott nejével. Ezen szerelmi viszony bűnös voltáról a véletlenül kezébe jutott levelekből szerzett meggyőződést, miért is panaszossal megszakított minden további összeköttetést, sőt nejét is szigorúan eltiltotta a Lankessel való közlekedéstől.

Az asszony erre otthagya férje házat és nemsokára válóper is indított ellene.

Dr. Rainer most már Lankes felesége révén akart véget vetni a bűnös viszonynak és levelet intézett panaszos nejéhez, amelyben leleplezte előtte a férje és a vádlott neje közti szerelmi viszonyt.

A levélnek azonban meglepő hatása lett. Lankesné azt felelte vádlottnak, hogy neki semmiféle kifogása nincs az ellen, hogy ha a férje más asszonyoknál keresi szerelmi vágyainak kielégítését, mert ő maga, valamely testi fogyatékosságánál fogva, nem részesítheti a férjét azokban.

Ilyen előzmények után akadt neje a vádlott a nyugati pályaudvaron, azon a napon, a panaszos társaságában.

— Kérlelni kezdtem a feleségemet, — így kezdé védekezését a megvádolt dr. Rainer — hogy legyen tekintettel jó hírnevére és kiméletes, ha nem is a saját személye és az én tisztaságom iránt, de legalább a gyermekeink erkölcsöire.

Kérésem nagyon felháborította a feleségemet és Lankes ur egészen illetéktelenül védelmére kelt a nőmnek.

A panaszos ezen magaviselete nagyon felháborított — így folytatta védekezését a vádlott — és én erőlyesen tiltakoztam beleavatkozási joga ellen. Erre a feleségem Lankeshez fordulva, így szólt: „Meddig fogod még ezeket tenni? Vágni a szeme közé!” És amikor Lankes reám támadni készült, én gyorsan megelőztem őt és erős felindulásomban több ízben ütlegektem őt.

A panaszos Lankes vallomásaiban előadta, hogy őt csupán a legtisztább barátság kötelei fűzték vádlott nejéhez és kész bármikor esküt tenni arra, hogy közte és dr. Rainerné között bűnös szerelmi viszony sohasem állott fenn. A vádlott birtokában levő és ez utóbbi nejéhez intézett levelek pedig mindannyian tisztán platonikus természetű érzelmei megnyilvánulását tartalmazzák.

A vádlott erre átadta a tárgyalást vezető bírónak a panaszos néhány levelét.

A bíró betekintett a levelek egyikébe és annak kezdő passzusát felolvasta:

— Nem is fogod elhinni, — így kezdődik a levél — hányszor gondolok rád és álmodom felőled. Számtalanszor karjaimba zárlak és csókjaimmal boritom lázforró testedet...

Hasonló hangnemben folytatódna a levél szerelmi áradozásai.

A bíró ezután tanuként kihallgatta a vádlott nejét. A felolvasott levél tartalma iránt megkérdetve, dr. Rainerné asszony megtagadott erre vonatkozólag minden közelebbi felvilágosítást.

A bíró pedig a porlekedő felek jogi képviselőit eltiltotta a tanuszkodó aszszonynak a levelek tartalmára és a szerelmi viszony további firtatására vonatkozó kérdezősködésektől.

Ezek után a bíró a panasz tárgyában meghozta az ítéletet. A bíróság a vádlott dr. Rainer Arturt vétkesnek mondotta ki a tettleges becsületsértésben és ezért őt a rendkívüli nyomatékony enyhítő körülmények figyelembevételével csupán hatvan korona pénzbüntetésre ítélte.

A felette enyhe ítélet indokolásában a bíró kimondotta, hogy panaszos vádlott nejével szemben olyan magaviseletet tanúsított, amely nemcsak a társadalomban elfogadott erkölcsi felőgásba, hanem már a büntető törvény rendelkezéseibe ltközik és amely megfosztja panaszost azon jogtól, hogy magát illetéktelenül egy másik férfi nejének oltalmazójául feltolja. Ilyen körülmények között pedig a férj cselekménye nagyon is menthető volt.

A felek belenyugodtak az ítéletbe.

§ Revolverrel fizető adós. Berger Ferenc lakatos segéd kölcsön adott mult év augusztus havában 5 koronát Gergesz János napszámosnak, másnap találkozott vele Ujpesten a Nyár-utca 19. számú ház előtt és visszakeré tőle pénzt. Gergesz erre azt felelte: „Kuss, mert meghalsz”, mikor Berger tovább is sürgette a pénzt, Gergesz előrántotta revolverét és rálőtt hitelezőjére, kit a lövés mellén talált. Hetekig feküdt az újpesti Károlyi kórházban. A revolverrel fizető adóst letartóztatták s ma ítélik felette a pestvidéki esküdtbíróóság szándékos emberölés kísérlete miatt.

Sport.

—(Jég-hockey. A Krisztiániában eldöntésre kerülő gyorskorcsolyázó világbajnokság mintegy bevezetésül a Leipziger Sport Club Krisztiánia jég-hockey csapatával mérkőzött s azokat fölényesen 20:4 arányban legyőzte. A lipcseiek e kitünő eredményt főleg tüneményes technikájú center-csatáruknak, Schomburgknak köszönhetik, kinek játékában a budapesti közönségnek is volt alkalma gyönyörködni.

—(Football. A vasárnapi mérkőzések közül kétségkívül a legérdekesebbnek a M. A. C. — Föv. T. C. találkozója mutatkozik. A mérkőzés döntő befolyással bír a bajnokság állására, miután mindkét egyesület egyforma pontszámmal a második helyen áll. A fontos mérkőzésre való tekintettel mindkét csapat megerősített legénységgel veszi fel a küzdelmet. A M. A. C. védelmében ismét Melegyt és Sipost fogjuk viszontláthatni, míg a Föv. T. C. Rooz I. helyett Pachot szerepelteti. Ha a M. A. C.-nak teljes csapatát sikerül kiállítani, úgy kemény küzdelemre lehetünk elkészülve. Papirforma szerint a Föv. T. C.-nak fölényesen kellene győzni s bár az esélyek is emelett szólnak, mégsem hiszük, hogy a saját pályáikon látszó atlétákat leverjék. Véleményünk szerint a mérkőzés eldöntetlen eredménnyel végződhetik. Süs Hugó (M. T. K.) fog bíraskodni. Ezt megelőzőleg 1½ óraker az M. T. K. a Typographiával tartja bajnoki mérkőzését. A testgyakorlók győzelmé elvitathatatlan. Bíró Vámos Soma (Föv. T. C.) lesz. Mindkét mérkőzés egy training-legygyel tekinthető meg.

A millénaris pálya szintén kétfős mérkőzések színhelye lesz. A B. T. C. — F. T. C. bajnoki match előtt a margitszigeti ezüstlabda előmérkőzésében a N. S. C. a Györi Egyetértéssel mér össze erejét. Kiváncsian várjuk a győriek fővárosi bemutatkozását, mely csapat a mult héten az Ifi. L. Sz. válogatottjai ellen elért sikere után erős ellenfélnek mutatkozik a másodosztályban vezető helyen álló N. S. C.-nak. A B. T. C. — F. T. C. mérkőzés sok érdekességet ígér. A két klub játéka mindenkor izgalmas és heves lefolyású volt. A B. T. C. mult heti összeállításban játszik, míg a F. T. C. Korodyval megerősödvé áll ki. A csapatok esélyeivel nem foglalkozhatunk, mert még egyik sem mutatott állandó formát. A mérkőzések 1½ óraker kezdődnek.

A B. A. K. — U. T. E. az amerikai-uti pályán matchel. Az eddig állandóan jó formát mutató kék-feketék első tavaszi győzelmét az erősen megyengült U. T. E. nem fogja tudni megakadályozni. A mérkőzés kezdete egyegyed 4 óraker lesz. Bíró Fehéry Ákos (B. T. C.) A másodosztályú bajnokságban a Postások az U. R. A. K.-val mérkőznek.

KÖZGAZDASÁG.

A Magyar Általános Takarékpénztár zárszámadása. A Magyar Általános Takarékpénztár Részvénytársaság igazgatósága Beck Miksa alelnök elnöklésével tartott tegnapi ülésén megállapította az intézet 1908. évi mérlegét. A lefolyt üzletév igen lényeges belső tartalékolások kihatisása után 1,531.275 korona 54 fillér tiszta nyereséggel zárul, a tavalyi 1,479.470 korona 58 fillérral szemben, mely eredmény a 16 millió alaptőke 9.57 százalékos kamatozásának felel meg. Ha a zárszámadás adatait vizsgáljuk, kétségen felül megállapíthatjuk úgy az intézet kedvező üzletmenetét, mint a társasággal szemben mutatkozó bizalom további erősödését. Különösen három tételben látjuk ezt ki-

domborodni és pedig: a kamatióvedelmek és a jelzálogüzlet eredményének tetemes növekedésében és a betétállomány lényeges emelkedésében, mely 20,018.078 koronáról 24,516.719 koronára, tehát négy és fél millió koronával szaporodott. Az igazgatóság a legközelebb egybehívandó 27-ik rendes közgyűlésnek javasolni fogja, hogy a kimutatott 1,531.275 korona 54 fillér tiszta nyereségből a tartalékalap 149.964 koronával javadalmaztassék, amiáltal a tartalékalap 2,250.000 koronára emelkedik; az intézeti ház értékéből 25.000 korona irattassék le; a hivatalnokok nyugdíjpénztárába 20.000 korona utaltassék; a részvénytársaságok darabonként 34 koronával = 6.8% (a tavalyi 33 koronával szemben), a még forgalomban levő 1000 darab alapítói elismervény szelvénye pedig darabonként 14 koronával váltassék be és a fenmaradó 121.255 korona 83 fillér új számlára elővezetessék.

T Ö Z S D E.

Az értéktőzsde irányzata szilárd.

Jegyeztettek:

Osztrák hitel	629.50
Magyar hitel	735.—

A gabonátőzsde irányzata lanyha.

Buza áprilisra	13.41
Buza októberre	11.27
Rozs áprilisra	10.41
Rozs októberre	9.42
Tengeri májusra	7.42
Zab áprilisra	8.83

Szerkesztői üzenetek.

(Leveleket és kéziratokat nem adunk vissza és meg nem örzünk.)

Sportoló. Az utolsó összeállítás a következő volt: Domonkos — Rumbold, Csüdör — Bíró, Bródy — Ficzere — Sebestyén, Krempels, Korody, Schlosser, Molnár II.

Öreg gyökér, Budapest. 1. A „Parisiana” című szerencsen-utcai tűzfészek nem mulató, hanem sirató hely. 2. Friedmann Adolf. 3. A prädikátuma: amerikai. 4. Igenis, valóságos pasa, ha nem is őt lófarku. 5. Az előadói és játékosai engedélyt épen olyan uton eszközölte ki, mint az építési engedélyt. 6. Oriási panama és protekció segélyével. 7. Nem foglalkozunk vele.

Kiadja: **A „DÉLI UJSÁG” LAPKIADÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.**

Ajándékok:
ezüsthől 2, aranyból 6, ékkövesek 30 ébresztőórák 4, zseborák 6, ingaórák 14 koronától feljebb ceakis jobb kivitelben beszerezhetők

Gáti és Szabó ékszerész és óraszerelő
Bécsi-utca 9., az Erzsébet-tér mellett.
Nagyobb ezüst tárgyak és ékszerek gyári áron aul. Eltörött órák és ékszerek igen kis költséggel helyrehozhatók, vagy becsérélhetnek. Tessék czimunket társaságába tenni, alkalomadtán hasznát veheti.

Pinczegazdasági cikkek legolcsóbb bevásárlási forrása és legnagyobb raktára-

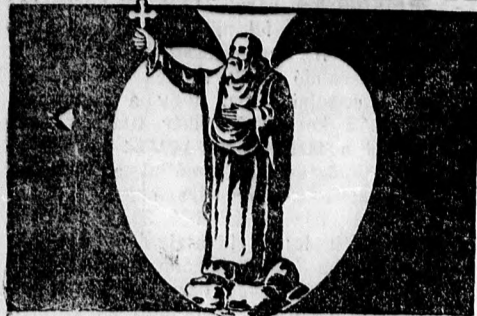
WATTERICH A.
Budapest, V., Dohány-u. 5.

Berketz István utóda
Czégtulajdonos: Kovács Endre.

kelme-, selyemfestő- és vegytisztító-gyára, Budapest, Kinizsi-utca 14. sz.
Vidéki megbízásokat pontosan teljesít. Telefon 53-36.

Gyűjtőtelepek:
IV., Váci-utca 51.
V., Lipót-körút 18.
VI., Isabella-utca 68.
VII., Andrassy-ut 50.
VII., Rákóczi-ut 78.
VIII., Ulóci-ut 30. sz.

HAGGENMACHER SZT. GELLÉRTSÖR

CSAPOLÁSA:

Egyed Gy., I. Krisztina-tér I. Wagner V., VI. Andrásy-
Wehrmann B., I. Fehérvári-út 44.
Borovszky L., II. Pálffy-tér. Jahn Edéné, VII. Király-
Kubancz V., II. Budai vigadó. utca 59.
Derer J., III. Zsigmond-u. Hlatky S., VII. Aréna-út 19.
(Lukács-tér mellett).
Böttler L., IV. Veres Pálné-u. 2. Tachtler Gy., VIII. József-
Nemesák M., V. Lipót-körút 11.
Schneider L., V. Lipót-körút 2.
Waschata és Diósi, VIII. József-körút 46.
Merti I., IX. Üllői-út 111.

Schlick-féle vas-öntöde és gépgyár részv.-társ.
Budapest, VI., Váci-út 45-47.
Készítményei:
kőrszivattyúk, motorok, gőzgépek, kazánok, vaszerkezetek hidak, fejestábrák, vasúti- és villamos vasúti kocsik stb. stb.

Szállítható benzinlocomobil

4-5 HP. villanygyújtásos «Reformator» motorral, körfűrészes és baltával felszerelve, továbbá egy Kirchner-féle 2 baltájú stabil fagyógép és egy 25 Ampéres, 115 Voltos egyenáramú dynamó, majdnem új állapotban helység-változás miatt jutányosan eladó

Heisler Sándornál
Felsőerdősor 12.

Személy- és jelzőlogköcsönök (készpénzben)

hivatalnokok, kereskedők, iparosok stb részére budapesti és vidéki házakra földbirtokokra előnyös feltételek mellett folyosít a

«TURUL» takarékos hitelszövetkezet
Budapest, VI., Nagymező-utca 37-39 sz.
Telefon 34-33. Telefon 34-33.

Első magyar dégrás-gyár Bernauer Lajos

Központi iroda:
Budapest, V., Váci-út 22.
Repczeolajgyár: Ujpest.

ON BEREL KIDOB HA FIZET
EGY ÓCSKA ZONGORÁT VAGY PIANINÓT ÉS
7 HAVONYA 12 VAGY 16 KORONA KÖLCSÖNDJÁT VAGY PÉNZETI KORTA ZONGORÁJA NINCS
HA VONTA 20 KORONÁT KAP EGY KIVÁLÓ GYÁRTMÁNYU LEGMODERNEBB ÁRÓMPÉDALÓS ÉRCZANGLÉTKÉS KERESZTNÉVŐS-TETSÉSE SZERINTI SZINBEN-ÚJ ZONGORÁT VAGY PIANINÓT NEM IRÁLA VÁLTÓT. NEM ÁLLT PÉZEST ÉS NEM FIZET BANKMÁR KAMATOT ÉS MÉGIS TULAJDONA LESZ A ZONGORA. ILYEN IDEÁLISAN SZOLG ULBERÁLIS MÓDON KAPHATÓ KIZÁRÓLAGOSAN
ESAK
STERNBERG-DEZSŐ
ZONGORA ELADÁSI ÉS KÖLCSÖNZESI TELEPEN
BUDAPEST VI. LISZT FERENCZ-TÉR 9.
ZONGORÁK BECSERÉLÉSE, JAVÍTÁSA, HANGOLÁSA, LEGKÖLCSÖNZÉS

LEITNER L. HUNGÁRIA CZIPO-RAKTÁRA
BUDAPEST, V., Lipót-körút 13.

Saját készítményű férfi, női, gyermek menyasszonyi és alkalmi cipők. - KOBRAK-féle női és férfi-cipők a legnagyobb választékban kaphatók.

Modern transmissiók

és pedig:
tengelyek, szijkorongok, állócsapágyak, függőcsapágyak, falicsapágy, Seller-vagy gyűrűslenésű, faliszekrények, kupplunok fogaskerekek, kötékek, állítógyűrűk, könnyű motordellek stb. olcsón kaphatók: -

Abeles Emilnél,
Budapest, V., Váci-út 14.
Telefon 24-41 és 98-32.

MAGYAR MERCUR BANK R. T. BUDAPEST,
V., Ferencz József-tér 5. sz.
(Gresham-palota)

sorsjegyzsziálya vesz és elad sorsjegyeket készpénzfizetés ellenében, napi áron és részletfizetésre.

Alakít sorsjegyiársulatokat, saját számlára vagy megbízás alapján.

Videki ügynőket kedvező feltételekkel bárhol alkalmazunk.

Ajtók és ablakok

vasredőnyök, kapuvasrácsozatok kertkerítések, cementlapok olcsón kaphatók,

Kelemen Mór
Budapest, Nádor-utca 72-74.
Főközfűt: Visegrad-utca 27.

Teudloff K. és Dittrich T.
gépgyár-részvénytársaság
Budapest, IX., Mihalkovics-utca 18. sz.

Különlegességek:
Felszerelési tárgyak, gőzkazánok, gépek, ipartelepek és gőzfűtésekhöz. - Gőzsugár-készülékek, perfectio-, pulsométerek és feszmérőkben.

Kristalin.

Teljesen ártalmatlan bőr- és arczszipító-szer.
«mi még eddig nem volt» a melynek hatására pártlan. A Kristalin a bőr ápolásának hatékony szerke és eszköze. A bőr telemszti és eszítja, simává, persznyossá, tisztos fideszítővé és fehérítővé teszi. Pattanások és foltok a novos használati körülményekben eltűnnek. Mértékterítő anyagok másirozásai eltűnnek az arczon, kezen, nyakon a tenekokat és így eléri mindenki azt, a mit legjobban óhajt. - A Kristalin eláttat az e öllitáshoz szükséges növényi kivonat. - A Kristalin mindig alkalmazható, és mindig mosás után. Naposon korek a kormazandó és az arcz középsőből masirozandó el jobbra és balra mindaddig, míg be nem hatol és el nem nyészik a bőrből. Ekkor rissper is alkalmazható. - A Kristalin abban fogom látni, hogy mindenki, a ki csak egyszer használta a Kristalint, soha sem fog más szerrel alkalmazni bőrének higiénikus gondozására és ápolására.

Olinkiewich Sándor
román kir. orvosgyógyász
százados és kórnagy.

KRISTALIN MASSA:
Próbátégely 50 fill. Üvegdoboz 3 kor. Nőjelika díszítégy 5 korona. Kristalin szappan 1 kor. Kristalin powder 1 kor.
Kapható minden gyógyszerárban, drogériában és háztartásüzletben.

Megrendelhető: a «Kristalin» magyarországi főraktárában is, Budapest, VIII., Beross-utca 91. sz.

hogy Herciában...

Guttman Manó
műasztalos és szobrász
BUDAPEST, VII., Szegényház-tér 5.
-parművészeti műterem:
Modern és antik lakberendezések, portál, épület és mindennemű asztalos és szobrász munkák stylszerű kivitelére. Minden ízlésnek megfelelő rajzzal és költségvetéssel szolgálók.
ALAPITTATOTT 1894. TELEFON 84-...

Az új szigorított mérleg-hiteles tési örvény folytán minden gazdának és kereskedőnek fontos tudni, hogy ez idő szerint a legtokéletesebb és legmegbízhatóbb mérleg-gyár az 50 év óta fennálló

Schember C. és Fiai
cs. és kir. udvari szállítók, hidmérleggyárosok
Budapest, IV., Váci körút 59.

Colibri!!

A világ legkisebb zongorája 135 cm. csakis a magyar kir. zenekad. szállítójánál
Reményi Mihály
nagy magyar hangszer és zongoraterelő kapható
BUDAPEST, Király-utca 59 g.
Telefon 87-84.
A zongorapala mellett.
Dus raktár a legkiválóbb mesterszongorák és pianóknak a legcsöbbitől a legfinomabbig. Készpénzért vagy 36 hónap terjedhető részletfizetésre is. Régi zongorák és pianók megvételnek és becsereletnek. Mielőtt zongorát vesz, saját érdekében kérje Reményi legújabb árjegyzékét zongorákról.

NEMI BETEGSÉGEK

hugyszóhajok, sebeket, syphilit és koral férfierő elgyöngülést gyökeresen és rövid idő alatt gyógyít

Dr. Fabinyi
v. kórházi orvos (a húgyszervi és bujakkóros osztályon)
Bendel: d. e. 9-3-ig és este: 6-8-ig.

BUDAPESTEN, Rákóczi-ut 8/a.

Ideal írógép abszolút látható írással.

Prospektus ingyen és bérmentve.

Magyarországi vezérképviselőség
Schott H. és Donnath
Budapest, Andrásy-út 53.